

УДК 027.7:681.5:02-028.27

БІБЛІОТЕКА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР

Алла КРИВА, Валентина ПЕРЕЛИГІНА

*Національний університет водного господарства та природокористування,
вул. Приходька, 75, м. Рівне, 33000, Україна, тел. (0362) 22-25-39,
ел. пошта: as133@nuwm.rv.ua (А. Крива),
as303@nuwm.rv.ua (В. Перелигіна)*

Коротко охарактеризовано роботу бібліотеки Національного університету водного господарства і природокористування в сучасних умовах. Особливу увагу зосереджено на автоматизації роботи бібліотеки, впровадженні новітніх інформаційних технологій, культурно-просвітницькій роботі.

Ключові слова: бібліотека Національного університету водного господарства і природокористування, автоматизація бібліотечної роботи, електронний каталог, інформаційно-просвітницька робота.

Сьогодні бібліотека Національного університету водного господарства і природокористування (НУВГП) – це провідний науково-інформаційний і просвітницький центр вишу, в структуру якого входять: бібліотека автотранспортного технікуму, бібліотека технікуму технології та дизайну, бібліотека технічного коледжу, бібліотека Косто-пільського будівельно-технічного технікуму та бібліотек Кримського, Слов'янського, Прилуцького та Закарпатського навчально-консультаційних центрів. Загальна площа бібліотеки НУВГП – 1630 кв. м, загальний фонд нараховує понад 941 тис. примірників. Фонд основної бібліотеки нараховує 781216 примірників. З них 169561 примірник наукової літератури, 514651 – навчальної літератури, 59879 – фахових періодичних видань. Щорічно в основній бібліотеці 16 тисяч читачів користуються послугами 15 спеціалізованих читальних залів і шести абонементів, діють 32 кафедральні бібліотеки. Загальна кількість робочих місць для відвідувачів читальних залів дорівнює 674.

Бібліотека організовує тематичні перегляди та виставки літератури, проводить заняття з “Основ бібліотечно-інформаційних знань”, “Дні інформації”, “Дні курсового та дипломного проектування”, виставки нових надходжень, бібліографічні огляди літератури.

Впровадження новітніх освітніх технологій залежить від рівня інформатизації бібліотек. Наприкінці 2002 р. в бібліотеці НУВГП розпочалося широке запровадження комп'ютерних технологій в усі бібліотечні, інформаційні та управлінські процеси на основі програмного забезпечення “УФД/Бібліотека”. Організовано відділ автоматизації. Нові технології вимагають засвоєння нових та розширення професійних знань, тому “школа комп'ютерної освіти”, де співробітники бібліотеки отримують практичні поради з освоєння складної техніки і програм, допомагає вирішити проблему. Навчання проводиться постійно. На цей час 80 % працівників володіють навичками роботи на ПК. На основі комп'ютерної програми “УФД/Бібліотека”

у бібліотеці функціонує електронний каталог видань активного фонду з 1991 р., електронна бібліотека, яка нараховує 35 підручників, що виставлені на сайті бібліотеки <http://nuwm.rv.ua/book.php>.

З 754 комп'ютерів, об'єднаних у локальну мережу в університеті, користувачі мають можливість доступу до електронної бібліотеки, відкритого доступу до Інтернету, що забезпечує пошук необхідної інформації за попереднім замовленням; обмін електронними повідомленнями, а також думками та ідеями з діловими партнерами і друзями в усьому світі; використання електронної пошти, Інтернету для оперативної відправки чи отримання повідомлень та файлів. Надається можливість друку на матричному та лазерному принтерах, а також запис на свій носій необхідної інформації.

У бібліотеці запроваджено технології:

- електронний каталог;
- обслуговування з використанням повнотекстових баз даних (БД);
- штрихкодування документів.

Функціонують власні бази даних:

- книгозабезпечення навчального процесу;
- періодика;
- кадри;
- облік матеріальних цінностей;
- статистична звітність;
- анкетування.

Сьогодні структура інформаційних послуг, що надаються бібліотекою в автоматизованому режимі наступна:

– вільний доступ читачів до ЕК з веб-сторінки, доступ до повнотекстових БД (електронні версії журналів, БД на CD-дисках та ін.);

– доступ до глобальних ресурсів Інтернету. Мережа Інтернет використовується за такими напрямками: інформаційне забезпечення наукового та навчального процесів вишу; відображення в Інтернеті особистих інформаційних ресурсів; вирішення завдань з удосконалення бібліотечної технології.

Застосування новітніх технологій підняло роботу всіх підрозділів бібліотеки на новий рівень. Автоматизовано всі технологічні процеси у відділах комплектування та наукової обробки літератури, починаючи від замовлення документів і до створення ЕК. Маючи доступ до Інтернету, відділ використовує електронні ресурси, спеціально призначені для відбору, замовлення та придбання літератури не тільки в паперовому вигляді, але й на електронних носіях.

Велике значення в процесі комплектування має облік забезпеченості навчальною літературою, який ведеться у картотеці книгозабезпечення. Сьогодні вона у нас є і в картковому, і в електронному варіантах. Картотека використовується при замовленні навчальної літератури, для пропозицій щодо визначення необхідного накладу університетського плану видань навчально-методичної літератури. Аналіз книгозабезпеченості з усіх спеціальностей проводиться постійно. Як альтернативу друкованій продукції ми пропонуємо читачам використовувати електронні версії видань на CD. Питання книгозабезпеченості навчального процесу – одне з найголовніших, якому велику увагу приділяє ректорат – прийнято програму “Підручник”, в якій задіяні всі кафедри, бібліотека, видавничий центр університету.

У університеті на рівні ректорату ухвалено рішення про створення електронної бібліотеки підручників. Бібліотека як активний учасник програми подала свої пропо-

зиції, але одразу виникли правові, організаційні, технологічні, технічні проблеми. Незважаючи на проблеми, які виникають, у бібліотеці функціонує електронна бібліотека, яка нараховує 35 електронних підручників.

Перші кроки у створенні електронної бібліотеки ми робимо самі. Це передовсім організація електронного каталогу (ЕК) (введено 100 % активного фонду), власні бібліографічні БД на допомогу навчальному процесу, по вищій школі, підручники і наукові журнали, випущені у видавничому центрі університету, а також ресурси мережі Інтернет.

Запровадження новітніх інформаційних технологій вплинуло на модернізацію інформаційно-бібліографічної діяльності бібліотеки. Змінились не тільки форми бібліографічної роботи, але й функції бібліографів. Сьогодні це вже не лише пошук у БД бібліотеки – до нього додалась робота в Інтернеті з повнотекстовими БД. У відділі створено сектор інформаційної роботи. Співробітники відділу розпочали створювати свій навігатор по Інтернет-ресурсах згідно з профілем університету. Використання ЕК забезпечує максимальну оперативність, повноту і точність у довідково-бібліографічному обслуговуванні, розширює спектр варіантів пошуку джерел інформації. Традиційні каталоги відходять на другий план. Працівники відділу надають допомогу користувачам у тематичному пошуку в електронних БД, документах на компакт-дисках.

Провідне місце в роботі відділу займає створення власних електронних інформаційних ресурсів: систематичної картотеки статей (СКС), тематичних списків і бібліографічних покажчиків. Забезпеченню навчального процесу і наукової діяльності університету, задоволенню інформаційних потреб користувачів сприяють різні БД. Повнотекстові і бібліографічні БД, розміщені на веб-сторінці бібліотеки, дають можливість читачам використовувати інформацію з будь-якого ПК, встановленого вдома чи в університеті.

Процес інформатизації вимагає формування нового типу мислення і, передовсім, виховання у студентів інформаційної культури, тому підвищення її рівня у читачів є однією з найважливіших турбот працівників інформаційно-бібліографічного відділу. Традиційні заняття бібліотечно-бібліографічних знань перетворюються в щоденну індивідуальну роботу – консультування та навчання методів взаємодії з автоматизованою системою. Бібліографи проводять практичні заняття на теми: “Пошук в електронних базах даних бібліотеки”, “Інформаційний пошук на електронних носіях”. Сьогодні довідково-бібліографічне обслуговування читачів у бібліотеці неможливо уявити без використання інформаційних технологій.

Велике значення для майбутніх спеціалістів має проведення масових інформаційних заходів: “Днів спеціаліста”, “Днів дипломника”, “Днів аспіранта”, на яких майбутні фахівці знайомляться з літературою зі спеціальності на відкритих переглядах, з переліком та змістом фахових періодичних видань, наявних в фонді бібліотеки. Традиційно цікаво проходять “Дні кар’єри”. Мета цього заходу – допомогти студентам визначити своє місце в житті, виробити відчуття впевненості у вирішенні проблем із працевлаштуванням. Ще навчаючись в університеті, потрібно розпочинати свою кар’єру. Як зробити її? З чого почати? На ці запитання відповідають присутні гості, серед яких представники кадрових агентств міста, керівники підприємств, майбутні роботодавці. Головне підґрунтя цього заходу – розкриття інформаційних ресурсів. Студенти мають можливість отримати корисну інформацію, запозичити життєвий досвід, осягти механізм становлення кар’єри, ознайомитись із літературою. У плані активізації науково-інформаційної роботи бібліотека зосереджує свою увагу на підтримці науко-

вої діяльності професорсько-викладацького складу. В останні роки у ній проводяться презентації праць наших викладачів, які користуються особливою популярністю серед читачів. Вони розширюють інформацію про книгу, її авторів, дають можливість студентам пройти школу наукових дискусій, сприяють формуванню культури мислення, підвищенню рівня знань.

Активно йде підготовка до електронної книговидачі на читацьких абонементів. Більше половини активного фонду цього відділу введено в електронний каталог. Проводиться очищення, упорядкування, штрихкування всього фонду навчальної літератури.

Бібліотека є не тільки інформаційним, а й виховним центром, вона формує світогляд студента, його художній смак, культуру, різнобічні інтереси. Художній абонемент накопичив чималий досвід проведення просвітницьких заходів для молоді. Тематика їх різноманітна. Це, передусім, форми, спрямовані на популяризацію кращих зразків вітчизняної культури та духовне відродження нації. Цікавими виявилися для читачів години поезії сучасних поетів, вечори, усні журнали, огляди й бесіди за творчістю І. Франка, В. Стуса, Лесі Українки, І. Котляревського, П. Загребельного, Л. Костенко, народознавчі читання за українським календарем та години філософських роздумів, читацькі конференції, бібліографічні огляди з невербального спілкування, історії книги, сучасного етикету, здорового способу життя. Добре зарекомендували себе Декади культур, де читачі знайомляться з культурами Італії, Франції, Польщі та Росії. Декади включали години цікавих повідомлень й огляди літератури, перегляди, вечори, де звучали художнє слово й музика, демонструвались репродукції картин митців цих країн. У цій сфері бібліотека працює в тісному контакті з кафедрами університету та громадськими організаціями міста.

Бібліотека перебуває в постійному пошуку нових шляхів спілкування з читачем, нових форм роботи щодо популяризації книжкового фонду. За останні п'ять років наш читач суттєво змінився, тож нас цікавить світогляд і уподобання молоді, система її цінностей. Протягом останніх років проведено низку соціологічних досліджень за програмою "Бібліотека та книга в житті молоді": "Що цікавить студента першого курсу?", "Просвітницька робота очима читачів", "Система ціннісних орієнтацій студента". Дослідження показали, що в системі орієнтацій наших читачів переважають загальнолюдські цінності, але, завдяки змінам у суспільстві, наш студент став більш діловим та енергійним, готовим включитися у підприємництво й багато працювати в нових економічних умовах.

Запроваджено систему індивідуального інформування, проводяться тематичні та інформаційні огляди літератури та фахових журналів. Важливим напрямком активного впливу на діяльність бібліотеки є інноваційна діяльність. Інноваційний центр бібліотечного менеджменту, заснований з ініціативи методичного відділу, об'єднує зусилля фахівців всіх підрозділів бібліотеки для запровадження в практику нових форм і методів роботи, насамперед, інформаційних технологій.

Майбутнє бібліотеки пов'язане із запровадженням новітніх інформаційних технологій та автоматизацією, концепцію якої визначено в "Комплексній програмі розвитку бібліотеки на 2007–2010 рр.". План буде реалізовуватись поетапно. Він передбачає формування фонду нетрадиційних носіїв інформації, відкриття нового електронного залу, створення служби електронної доставки документів, участь у корпоративній діяльності бібліотек регіону, розширення діяльності інноваційного Центру бібліотечного менеджменту.

Успішна робота бібліотеки була б неможливою без тісної співпраці з усіма кафедрами, підрозділами університету, без допомоги і підтримки з боку ректорату, деканатів, які підтримують наші ініціативи і допомагають вирішувати найскладніші питання. Бібліотеку поважають і люблять читачі, про що говорять відповіді студентів в анкетних опитуваннях – у цьому заслуга її дружнього, професійно підготованого колективу.

THE LIBRARY OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF WATER INDUSTRY AND NATURAL RESOURCES MANAGEMENT AS AN INFORMATION-SCIENTIFIC CENTRE

Alla KRYVA, Valentyna PERELYHINA

*National University of Water Industry and Natural Resources Management
75, Prykhod'ko Str., Rivne, 33000, Ukraine, tel. (0362) 22-25-39,
e-mail: as133@nuwm.rv.ua (A. Kryva),
as303@nuwm.rv.ua (V. Perelyhina)*

The article characterizes shortly the functioning of the Library of the National University of Water Industry and Natural Resources Management in today's conditions. Special attention is drawn to the problem of library automatization and introduction of latest information technologies as well as to the issue of cultural and educational role of the library.

Key words: Library of the National University of Water Industry and Natural Resources Management, automatization of the library operations, electronic catalogue, information-educational work.

БИБЛИОТЕКА НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ КАК ИНФОРМАЦИОННО-НАУЧНЫЙ ЦЕНТР

Алла КРИВАЯ, Валентина ПЕРЕЛЫГИНА

*Национальный университет водного хозяйства и природопользования,
ул. Приходько, 75, г. Ровно, 33000, Украина, тел. (0362) 22-25-39,
эл. почта: as133@nuwm.rv.ua (А. Кривая),
as303@nuwm.rv.ua (В. Перельгина)*

Кратко охарактеризирована работа библиотеки Национального университета водного хозяйства и природопользования в современных условиях. Особенное внимание сосредоточено на автоматизации работы библиотеки, внедрении новейших информационных технологий, культурно-просветительской работе.

Ключевые слова: библиотека Национального университета водного хозяйства и природопользования, автоматизация библиотечной работы, электронный каталог, информационно-просветительская работа.

Стаття надійшла до редколегії 17. 09. 2008

Прийнята до друку 22. 04. 2009